

Durmuş Hocaoğlu

Lizbon Antlaşması

ve

Gerçek Bir “Avrupa Birliği” Binâ Etmenin Güçlükleri: XII

Yeniçağ, “Analiz”., 25 Ocak 2008, Cuma., s.06
“Analiz” Sıra No: 617; 2008-008; Ocak-08

YENİÇAĞ

NOT: “1” numaralı dipnot matbû metne konmamış, “2” numaralı olanı “1”, “3” numaralı olanı ise “2” numaralı dipnot yapılmıştır.

Nermi Uygur’dan aktardığımız *“Dil, kültürü hem kurar hem geliştirir: genellikle toplumsallaşmayı da toplumsallaşmayla birlikte tarihsel sürekliliği de sağlamakla insan varlığını eksiksizce olanaklı kılar dil. Ortak bir dil konuşanlara özgü bir topluluğun üyesi olan insan, belli bir kültürün de üyesi durumundadır”* ifâdelerinden sonra “bu son cümleye bir mim koyarak mâkûsu üzerinden düşünelim ve şu suâle cevap arayalım: Avrupa’da kaç dil var?” diye sormuştuk. İmdi, bu hüküm cümlesinin mâkûsu **“belli bir kültürün üyesi olmak, ortak bir dil konuşanlara özgü bir keyfiyettir”** olacağına binâen, soralım: Sâhi: Avrupa’da kaç dil var? Çok; hem de pek çok. Sâdece Avrupa Birliği’nin resmî dilleri bile üye ülke adedince olduğuna göre, şimdilik demek ki otuzaya dayandı. Ya diğerleri? Haddinden fazla; yüzün üzerinde. Bunların bir kısmı çok küçük “mikro azınlıklar tarafından konuşulurken bir kısmı ise eni-konu belirli bir nüfûsa sahip, “azınlık” gibi durmayan “makro” azınlıkların dilleri; hakîkaten “makro”, öyle ki bir araya gelindiğinde pekâlâ müstakil bir devlet oluşturmağa elverişli. Meselâ bunlardan birisi olan Katalanca, Andorra, İspanya, Fransa ve İtalya’ya dağılmış bulunan onbir milyon kişi tarafından konuşuluyor[1]. Bir başkası olan Baskça, 17.682 kilometrekaresi İspanya kalanı Fransa olmak üzere cem’an 20.747 kilometrekarelik bir arâziye dağılmış ve 1975 sayımına göre de 229.000’i Fransa’da, bakıyyesi İspanya’da olmak üzere cem’an 2.871.000 kişilik büyük bir etnik grubun dili[2]. İşte bu dil parçalanmışlığı, literatürde **“Avrupa Mozaiki” (Euromosaic)** denen sosyal parçalanmışlığı da doğurmuş bulunuyor. Yâni Avrupa aslında tam bir Bâbil Kulesi gibi.

İmdi, **“belli bir kültürün üyesi olmak, ortak bir dil konuşanlara özgü bir keyfiyet”** olduğuna göre, böylesine bir diller harmanından “belli bir ortak Avrupa Kültürü” nasıl çıkar? Şâyet burada zikrettiğimiz “belli” ibâresi ile “millet” gibi homojen bir yapı kastediliyor ise, çıkmayacağı aşîkâr. O zaman ne olacak?

Aslında bir bakıma bu dil parçalanmışlığı, bir açıdan, Avrupa halklarının bölünmüşlüğünden bilistifâde, bir “Avrupa Milleti” inşâ etmeğe de bir imkân kapısı aralayabilir; şâyet bu dil kaosu, bütün halkların bir tek dil potasında birleştirilmesi istikametinde kullanılabilirse. Acaba bütün Avrupa için bir “lingua franca” bu zor işi

başarabilir mi? Eurobarometre'nin 15 Şubat 2001 tarihinde yayınlamış olduğu bir rapor, İngilizce'nin bütün Avrupa'da muayyen bir ağırlık kazanarak bir anlamda **Lingua Franca Europana** hâline geldiğini gösteriyor[3]. Ancak, fevkalâde müşkil mes'ele, imkânsız gibi bir şey; zîra, tarihî tecrübe, 'lingua franca'ların halkların dillerinin yerine ikame olamadığını gösteriyor. Ortaçağ Hristiyan dünyası için Latince, İslâm dünyası için de Arapça asırlar boyunca *lingua franca* oldu ve her ikisi de bugünkü dillerin teşekkülünde de muazzam te'sirlerde bulundu, lâkin, halkların dillerinin yerine ikame olmadı; etniler dayanıklı çıktı, vâkıa bir kısmı gaiplere karıştı, başka bir forma münkalib oldu, ama hepsi kaybolmadı ve hiçbirisi de Latinleşmedi – hattâ Latinler kayboldu ortadan -; bir kısmı evrildi, millet oldu, bir kısmı da yine etni olarak kaldı, yâni çoğu şu veya bu şekilde yaşıyor ve bu da dillerinin yaşıyor olmasıyla ilintili.

Şu hâlde Avrupa Birliği için bir mütecânis kitle yaratmak – imkânsız değilse de – fevkalâde zor.

Öyleyse?

[1] Baskça konuşanların dağılımı şu şekildedir:

Bölge	Devlet	Yüzölçümü (km ²)	Nüfus
Andorra	Andorra	468	64.311
Katalonya	İspanya	31.895	6.090.040
Balear Adaları	İspanya	5.014	760.379
Valensiya Cemaati	İspanya	23.291	4.009.329
Aragon	İspanya	3.672	50.000
Kuzey Katalonya	Fransa	4.166	369.476
Sardinya	İtalya	224	38.316

Bkz.: “Catalan, the language of eleven million Europeans”: URL: [http://www.caib.es/conselleries/educacio/dgpoling/user/catalaeuropa/angles/angles2.pdf] (25.06.2004)

[2] William A. Douglas., “Basques”., *Encyclopedia of World Cultures.*, Vol. IV: Europe (Central, Western, and Southeastern Europe)., David Levinson (Ed. in Chief), Linda A. Bennett (Volume Ed.), G.K. Hall & Co., an imprint of Macmillan Inc., New York, 1992., pp.29-32

[3] “Eurobarometer Report 54: Europeans and Languages, Executive Summary”., URL: [http://www.cilt.org.uk/careers/pdf/reports/eb54.pdf] (22.05.2005)

